

Skogsstrejken

Några erfarenheter från skogsarbetarnas strejkkamp 1975

Oktoberförlaget jan 1976

Innehåll

Förord	1
Några erfarenheter av skogsstrejken	2
»Vänstern» och skogsarbetarstrejken.....	14
Bilaga I: Upprop från Älvsbymötet den 22 februari	18
Bilaga II: Avtalet.....	19
Bilaga III: Upprop ang. 1:a maj	19

Förord

»Skogsstrejkens förutsättning att lyckas var en total enighet om kampmål och metoder. Inom de strejkandes led finns många politiska uppfattningar. Vi ville dock undvika att dessa åsiktskillnader skulle påverka vår enhet. Därför beslöt strejkkommittén enhälligt uttala att strejken är partipolitiskt neutral. Däremot är den politisk i sin kamp för de arbetandes intressen! »

Så uttalade sig den centrala strejkkommittén i strejktidningen »Hugget». Det är en utmärkt sammanfattning av de grundläggande karaktärsdragen hos den segerrika skogsarbetarstrejken.

Faktum är att skogsarbetarstrejken är den största segerrika strejken någonsin i Sverige. Det är heller inte nog att konstatera att skogsarbetarstrejken ledde till seger, utan dess resultat kommer också att visa sig vara bestående i en särskild mening. En strejk har nämligen en särskild betydelse, eftersom den skolar arbetarna och fackföreningarna i en anda av att kamp lönar sig, i klasskänsla och solidaritet samtidigt som den stärker beslutsamheten att bekämpa klassfienden i hela samhället. »Strejkerna är en kampskola i vilken arbetarna förbereder sig för den stora sammanstötning som hädanefter blir oundviklig.» (Friedrich Engels)
Varje strejk föder tankar på socialismen.

Men skogsarbetarstrejken har självfallet inte endast betydelse för skogsarbetarna själva. Lärdomarna av skogsarbetarstrejken förtjänar vid spridning just därför att den var föredömligt förberedd och organiserad liksom på grund av dess skickliga kamptaktik.

Det visade sig vara möjligt att ena och mobilisera 13-15 000 skogsarbetare på grund av att skogsarbetarna visade en enastående kampvilja och offervilja. Förberedelsearbetet kännetecknades av initiativförmåga och uppfinningsrikedom – genom namninsamlingar, stormöten och demonstrationer byggdes kampenheten steg för steg upp.

Det visade sig också att den kampplattform som skogsarbetarna formulerade, var alltigenom riktig. Kravet på fast månadslön till arbetsköparna och kravet på 4 000 kr/månaden och förhöjt dagtraktamente var en helt korrekt kampplattform. Det hade varit ett allvarligt misstag att överhuvudtaget inte precisera lönenivån.

Skogsarbetarna utgick från den riktiga fackliga huvudlinjen »*Gör facket till en kamporganisation! Enhet på klasskampens grund!*» och verkade i enlighet med denna under hela strejken. De förstod att tillämpa en skicklig kamptaktik bl a därför att strejkkommittén inte tog en onödig strid om förhandlingsordningen – i stället sköt strejkkommittén och skogsarbetarna konsekvent förbundsledningen framför sig. De förklarade också att strejken var politisk till sin karaktär.

Strejkkommittén tvekade heller aldrig någonsin att bredda och fördjupa strejken. Den tog en rad utmärkta, välövertänkta initiativ. Den beslutade förklara allt flottnings- och skogsvårdsarbete som strejkbryteri och uppmanade Hamnarbetarförbundet att försätta all införsel av timmer och virke i blockad. Den insåg helt solidaritetsarbetets betydelse, att detta stödarbete måste ske på partipolitisk obunden grundval och dess medlemmar reste själva land och rike runt för att propagera sin sak. Den riktade också en riktig, uppfordrande appell till SAP, VPK och Enhet-Solidaritetsdemonstrationerna om gemensamma manifestationer till förmån för skogsarbetarnas sak på 1 maj!

Vilken uppgift hade vårt parti, Sveriges Kommunistiska Parti, att fylla under skogsarbetarstrejken? Partiet såg det som sin främsta uppgift att verka för maximalt stöd åt de strejkande skogsarbetarna. Det betydde att partiet verkade för stöduttalanden och insamlingar överallt på arbetsplatserna och i fackföreningarna. Det betydde också att partiet på alla orter, där det fanns företrätt, tog initiativ till stödkommittéer eller verkade i dessa. Det var en ren självklarhet att dessa skulle vara partipolitiskt obundna för att de skulle få största möjliga

bredd. Det betydde slutligen att Sveriges Kommunistiska Parti – som enda politiska parti – stödde strejkkommitténs appell om gemensamma manifestationer 1 maj.

Efter bästa förmåga försökte vårt parti stödja de strejkande skogsarbetarna och samtidigt bekämpa alla splittringsförsök oavsett de riktade sig direkt mot skogsarbetarna och dess strejkkommitté eller förekom i stödarbetet. Sveriges Kommunistiska Parti är ännu ett ungt och litet parti, men vi har lärt oss mycket av skogsarbetarna och deras beslutsamma kamp. Vi ska ta väl vara på dessa lärdomar!

23-11-1975

Per-Åke Lindblom
Roland Pettersson

Några erfarenheter av skogsstrejken

av Jan Frykholm

De svenska skogsarbetarna stod i slutet av 50-talet inför ett besvärligt problem. Skogsavverkningarna måste rationaliseras och mekaniseras. Motorsågar och skogstraktorer hade gjort sitt intåg i skogen. Dessa hjälpmedel gjorde det möjligt att mångdubbelt öka produktiviteten i avverkningarna.

Men, hur skulle man få skogsarbetarna att producera mångdubbelt mer virke, utan att hans lön därigenom mångdubblades? Skogsarbetet bedrevs ju på rakt ackord. Desto fler kubikfot en huggare presterade per dag, desto mer tjänade han. Det var tydligt att ackordsprislistorna måste justeras ner i samma takt som produktionen ökade.

Detta är också vad som har skett. Betalningen sker idag inte efter antal kubikfot, utan per helträd. (Detta gäller Norrland. I övriga landet tillämpas ett bitprissystem.) Men om man räknar ut kubikfots-innehållet i de avverkade träden, så ska man finna att betalningen idag är lägre eller i bästa fall densamma som 1960. Detta trots att konsumentprisindex sedan dess ökat med 90 procent. Men ändå har förbundsledningen efter varje avtalsuppgörelse påstått att ackorden höjts med så och så många procent. 1960 skall de ha höjts med 5 procent, 1961 med 5,25 procent osv. Enligt förbundets redogörelser för avtalen skulle ackorden ha höjts med närmare 50 procent från 1960 till 1974.

Men ackorden kan liknas vid ett gummiband, som kan dras ut nästan hur mycket som helst. Även om avtalet verkligen höjs kan arbetsköparen hålla priserna nere, så att resultatet i verkligheten blir en reallönesänkning.

En huggare presterar idag 2-3 gånger så mycket virke som 1960. Nu beror denna ökning inte enbart på en ökning av den rent fysiska prestationen. 1960 skedde enbart fällning och kapning med motorsåg, medan man kvistade med yxa. Sågarna är idag betydligt lättare och effektivare och därigenom har huggningsmetoderna kunnat förbättras avsevärt. Men i detta sammanhang ska vi komma ihåg, att skogsarbetarna varit motorsågsfabrikanternas oavlönade försökkaniner. Det är typiskt att man i första hand inriktat sig på att göra sågarna effektivare, och först sedan tiotusentals arbetare skadats och lemlästats. Arbetarna har med sina kroppar och sina surt förvärvade slantar stått för utvecklingskostnaderna. Arbetsköparna har kammat hem vinsterna. Och Skogsarbetarförbundet har nöjt sig med några lama uppmaningar till arbetarna att inte själva köpa sågarna, utan låta bolagen göra det.

Förutom huggningsteknikens utveckling har också hopdragningen av virket – ett av de tyngsta momenten – förenklats avsevärt.

Detta gör att en ackordsprislista från 1974 inte direkt kan jämföras med en prislista från 1960. Hur mycket av prestationsökningen som beror på förbättrade metoder och hur mycket som

beror på ökat tempo är omöjligt att säga. Men faktum är att förbundsledningen helt fräckt ljugit arbetarna rakt i ansiktet, ty ackorden har inte höjts sedan 1960.

Det är naturligtvis inget fel att genom rationaliseringar höja produktionen. Det skulle vara nödvändigt också i ett socialistiskt Sverige. Men då skulle rationaliseringarna ske efter arbetarnas beslut och på deras villkor. Men när det gäller de gångna årens rationaliseringar i skogen är det svårt att se vad arbetarna har tjänat på dem. Tiotusentals arbetstillfällen har gått förlorade i glesbygden. Arbetet är visserligen mindre tungt, men i gengäld stressigare. Olyckor och utslitning har inte minskat.

Kampen för månadslön

Detta är bakgrunden till det oerhörda missnöjet bland skogsarbetarna. Redan 1962 jäste det i leden. Kraven gällde i första hand höjda löner. Ett avtalsförslag förkastades med 80 procents majoritet i en allmän omröstning. Ändå godkändes det av förbundsstyrelsen med obetydliga förbättringar. Medlemmarna rasade och flera avdelningar krävde extra kongress för att välja ny förbundsledning. Förbundsstyrelsen hänvisade till stadgarna, som föreskrev att ledamöterna har mandat till nästa ordinarie kongress.

Förbundsordföranden Charles Winroth tvingades emellertid att avgå under kongressperioden. Ackordens förbannelse födde naturligtvis tanken på fasta löneformer. Saken diskuterades redan på 1961 års kongress. Till kongressen 1965 inlämnade avdelningen i Överkalix en motion med krav på fast månadslön. Motionen förtegs i förbundstidningen SIA. 1969 var antalet motioner om månadslön 30 st. Till 1973 års kongress var de uppe i 60. Speciellt i Norrlandsskogarna, var kravet på månadslön mycket starkt. Det framgick av en spontan strejk för månadslön och fria verktyg 1971, som omedelbart fick en stor anslutning. Antalet mindre, sporadiska strejker mot usla löner och arbetsförhållanden som genomförts under årens lopp, går inte att hålla räkningen på.

SIA:s rapportering från Åselestrejken 1971 var avskyvärd. Strejken framställdes som ett verk av publicitetshungriga strejkledare. Sixten Bäckströms utfall mot de strejkande var om möjligt ännu mer oförsämda, än dem han har presterat under årets strejk.

Överhuvudtaget har månadslönefrågan varit den i särklass mest brännande fackliga frågan under de senaste åren. Hur har då förbundsledningen agerat? I ett långt yttrande över månadslönemotionerna till 1969 års kongress instämmer förbundsstyrelsen i att månadslön ska ersätta de raka ackorden. Samtidigt menar man att övergången måste ske stegvis, genom en stadigt stigande fast lönedel. Detta var alltså idén om blandackordet, vars svaga popularitet bland arbetarna fick en praktfull demonstration våren 1975. Som skäl för denna stegvisa övergång hänvisade förbundet till att många medlemmar annars skulle få så stora lönesänkningar, att ingen enighet skulle nås om införandet av fast lön. Någon motivering till behovet av lönesänkningar vid en övergång lämnade förbundet aldrig.

Yttrandet avslutas med följande beslutsamma formulering:

»Med hänsyn till ovanstående föreslår förbundsstyrelsen att den kommande förbundsstyrelsen får i uppdrag att tillvarata varje möjlighet att inom det egna förbundsområdet eller tillsammans med övriga LO-förbund bevaka varje möjlighet som kan finnas att stegvis i lönesystemet inarbeta en stadigt stigande fast lönedel med målsättningen att månadslön skall tillföras samtliga våra avtal.»

Detta blev också kongressens beslut.

Ingenting hände under hela kongressperioden utom att 'en samarbetskommitté tillsattes.

Inför 1971 års avtalsrörelse var kraven mycket starka och förväntningarna stora. Avtalsrådet hade gett förhandlingsdelegationen i uppgift att genomföra månadslön för hela förbundet, liksom fria arbetsverktyg. Men förbundsledningen släppte genast kravet då arbetsköparna sa

nej. Sixten Bäckström sa visserligen att man inte släppt kravet men att man var »beredd att diskutera andra alternativ».

Detta var den faktor som utlöste Åselestrejken. Förbundsledningen sa vid denna tid att arbetsköparna sagt sig vara villiga att lösa frågan om ersättning för lätthelger och ovädersdagar. Men när uppgörelsen kom fanns ingenting – ingenting utom det bittra, råa, raka ackordet.

Däremot hade fria verktyg införts. Kostnaderna för dessa beräknades till 12 procent vilket drogs bort från ackorden. i realiteten förlorade arbetarna på detta, eftersom kostnaderna för verktygen var betydligt lägre eftersom de var avdragsgilla.

Vid 1973 års kongress var kraven på månadslön än starkare. Med nöd och näppe lyckades Bäckström avvärja ett beslut som mer eller mindre skulle tvinga förbundsledningen att genomföra månadslön under kongressperioden. I stället antogs den vanliga svävande formuleringen som sa att månadslön var målet för förbundets avtalspolitik.

I 1973 års avtal började man äntligen realisera 1969 års kongressbeslut. Man tillvaratog möjligheten att tillföra avtalen den stadiga fasta lönedelen av 58 öre i timmen! Året därpå steg den till 1,27 per timme. Ingen kan påstå att förbundet inte arbetar med långsiktiga målsättningar!

Samma år slöts avtal om prov med månadslön för några hundra huggare. En blygsam början visserligen, men provverksamheten hade säkert, genom den publicitet som skapades, en viss betydelse för att stärka enigheten kring månadslönekravet.

Jag tror att man tryggt kan påstå, att förbundsledningen aldrig varit anhängare av månadslönekravet. Det är ju ren skandal att man på så lång tid och med så starka krav inte lyckats göra någonting. Man har aldrig satt hårt mot hårt under förhandlingarna, utan genast backat då arbetsköparna satt sig på tvären. Man har aldrig på allvar propagerat för månadslön. Visst har man förklarat att man stödjer månadslönekravet, men samtidigt har man försökt blåsa upp oenigheten i frågan. Visst har det funnits ett visst motstånd. Men det har blivit allt sällsyntare. Motståndet mot månadslön hölls vid liv genom förbundsledningens tal om lönesänkningar vid en övergång.

Sanningen är nog den, att förbundsledningen för länge sen i tysthet beslutat sig för att medverka till den rationalisering som skett helt på arbetsköparnas villkor. Arbetarna skulle tvingas prestera mer och mer – någonting som hade varit ganska svårt med ett fast lönesystem. Avsikten var antagligen att månadslönen skulle bli verklighet först när rationaliseringarnas målsättningsparoll: »Inte en fot på marken, inte en hand på virkel», förverkligats. Därav förbundsstyrelsens motstånd mot bindande formuleringar i kongressbesluten.

Men strejken satte stopp för dessa planer.

Inför 1975 års avtalsrörelse

Inför 1975 års avtalsrörelse hade alltså arbetsköparna under en lång tid ökat rationaliserings-takten och skärpt utsugningen av skogsarbetarna. Som en följd av detta hade de håvat in jättelika vinster. Motståndet har hela tiden vuxit. Dessutom har arbetsköparnas arbetskrafts-situation försämrats. Utslagnings- och olycksfallsfrekvensen har varit stor. Medelåldern bland skogsarbetarna är på många håll över 50 år. I takt med den stigande medelåldern har kampen för en rejäl månadslön fått större stöd.

Förbundstopparna har i allt väsentligt stött skogskapitalet. Deras grundläggande inställning har varit omsorgen om exportindustrin. De har tillämpat en »solidarisk» lönepolitik som resulterat i skärpt utsugning. Genom åren har de skapat stadgemässiga förutsättningar för en sådan politik att de frånhänt medlemmarna all reell makt.

Men utifrån erfarenheterna i klasskampen har diskussionerna hela tiden fortsatt med större eller mindre intensitet, om hur vi ska förändra våra villkor. Innehållet i kampen har med allt starkare bredd och intensitet blivit fast månadslön och ett kraftigt höjt relativt löneläge. Men inriktningen har också varit en strävan mot en facklig organisation som är en kamporganisation. Denna djupnande enighet om mål och medel har uppnåtts mycket tack vare att vi skogsarbetare av tradition satt våra gemensamma klassintressen högre än den partipolitiska splittningen. Förbundet har på grund av sin politik förlorat förtroende bland medlemmarna. En djärv facklig politik har ryckt fram inom förbundet. Det allmänna läget i Sverige går mot en skärpning. Arbetarklassen och det arbetande folket väljer i allt högre grad klasskampen i stället för klassarbetet. Allt fler strävar efter att använda sina fackliga organisationer som verktyg i denna kamp.

På grund av det låga trycket inför årets avtalsrörelse (en följd av den misstro mot facket's möjligheter som fanns bland massorna) kunde förbundsledningen få med sig avtalsrådet på en linje som var till intet förpliktande för förhandlingsdelegationen. Den innebar utvidgade månadslöneförsök, förbättrade skrivningar om merit- och arbetsvärdering och överföring av LO/SAF-uppgörelsen till vår uppgörelse.

Men i december 1974 hade en namninsamling bland Norr- och Västerbottens domänverksanställda för månadslönekravets genomförande i årets avtalsrörelse. Uppslutningen var total. Det blev en förövning av vad som komma skulle.

För att åstadkomma en brytning med den tidigare fackliga politiken måste vi lösa en rad problem. Vi måste formulera en strategisk målsättning för kampen, som innefattade både löneformskraven och de ekonomiska kraven, och som svarade mot skogsarbetarnas läge och behov.

Vi måste veta hur vi skulle använda facket och hela förbundet som verktyg för kraven. Det behövdes också en ledning som var i stånd att initiera och samordna massrörelsen och som kunde tillämpa de rätta stridsmetoderna i varje läge.

Det gällde alltså att formulera en plattform, att se vilka medel som krävs för att genomföra kraven och mobilisera skogsarbetarna i massomfattning att sluta upp bakom kraven.

Många militanta skogsarbetare var klara på att vi måste använda vår fackliga apparat, men långt ifrån alla. Misstron om möjligheterna att göra facket till en kamporganisation var ganska utbredd. Det gällde att skapa enighet om kampmål och metoder. Det gällde att skapa den kampann och samordning, som skulle föra oss fram till den punkt där vi ger arbetsköparna ultimatum om kapitulation eller total arbetsnedläggelse.

En kampplattform formuleras

Kort efter att det blivit känt att förbundsstopparna förhandlade om de ovannämnda till intet förpliktande kraven, hölls ett möte i Arjeplog. Dit inbjöds närboende skogsarbetare av sektion 3 i storavdelning 22, Arvidsjaur, för att diskutera den uppkomna situationen. De 200 som var närvarande formulerade nu den plattform som snart skulle omfattas av alla Norrlands skogsarbetare. Mötet utsåg fyra man att initiera och utveckla den massrörelse som behövdes för att sätta kraft bakom kraven. Från mötet utgick en uppmaning i alla massmedia till alla skogsarbetare i avtalsområdet att ansluta sig till kraven. Kraven var:

- Minst 4 000 kr i ren månadslön!
- Slopa meritvärderingen!
- Skriv ej under en central uppgörelse LO-SAF!
- Begär tillstånd av LO att driva förbundsförhandlingarna utan fredsplikt!
- Dagtraktamente om 25 kr per dag

- Höj milersättningarna!
- Om månadslön ej skulle gå att genomföra – höj vårt relativa löneläge med 6 kr per timme!

Mötet uttalade också:

»Till dig som är skogsarbetare. Stöd dessa krav genom att kräva att sektions- och avdelningsmöten anordnas. Anta stöduttalanden. Delta i övriga aktioner som kan bli aktuella som stöd för dessa krav. Med solidarisk Kamp skall vi genomföra dessa krav.»

Kravet på fast månadslön var mycket viktigt också därför att ackordssystemet splittrade den fackliga kampen. Men lönen måste också gå att leva på och motsvara de förhållanden vi tvingas arbeta under. I månadslönefrågan har det alltid funnits en viss motsättning mellan å ena sidan de yngre och starkare och å andra sidan de som nått 40 år och redan börjat få sänkta löner. Genom att månadslöneformen och det ekonomiska innehållet ställdes upp som ett odelbart ett, stärktes enigheten under mobiliseringsskedet. Kravet på 4 000 kr var därför avgörande.

Kravet att slopa meritvärderingen grundade sig dels på erfarenheterna från de förvaltningar som fått månadslön på prov redan 1974, Lycksele och Korpilombolo; dels på arbetarklassens gemensamma erfarenheter av meritvärderingen som ett försök att urholka verkningarna av den fasta löneformen. Provmrådenas meritvärdering byggde visserligen på objektiva fakta såsom antal år i yrket, mångsidighet, närvarotid etc. Men den ansågs ändå djupt orättvis, eftersom värderingsgrunderna var onödiga och i praktiken blev ett sätt för arbetsköparen att sänka lönerna och utså splittring. Det som mest stack arbetarna i ögonen var att den som var sjuk 4-5 dagar fick sänkt lön i 3 månader framåt med ca 100-200 kr/månad.

Som en följd av kravet på 4 000 kr/månad kom kravet att förbundet ej skulle skriva på LO/SAF-avtalet och att man skulle förhandla utan fredsplikt. Detta för att på legal väg skaffa svängrum för våra relativt höga lönekrav.

Kravet på dagtraktamente på 25 kr skall täcka fördyrade matkostnader, förslitning av kläder och är att betrakta som en kostnadsersättning. Höjd milersättning var nödvändig för att täcka våra omkostnader. Om månadslön ej skulle gå att genomföra, om vi inte skulle orka, krävde vi en lönehöjning på 6 kr/tim utöver LO/SAF-avtalet. Detta krav ströks på ett tidigt stadium, eftersom det gav arbetsköparna stora manövrerings- och splittringsmöjligheter.

Mötet i Arjeplog var med sin fasthet och klarhet det som på allvar tände diskussionerna i skogskojorna framför allt i Norrbotten. Antalet sektionsmöten ökade. Kulmen nåddes strax före strejkutbrottet och den höga mötesfrekvensen varade strejken ut.

Att använda våra lokala fackliga organisationer – sektionerna, var självklart för alla. Vi såg klart att en parallell organisering i 90 fall av 100 var onödig och kraftödande. I få organisationer där t ex förbundsledningstrogn element vägrade sammankalla möten bildade medlemmarna lokala strejkkommittéer. Inte för att medlemmarna var omedvetna om nödvändigheten att få bra folk i facket, utan för att situationen var akut. Ungefär hälften av de 13 stora avdelningarnas styrelser var med i främsta frontlinjen i strejken ända från uppbyggnadsskedet. I dessa styrelser fanns en del som ibland underskattade massornas kampvilja och därigenom hamnade på efterkälken. Så samlades t ex fyra avdelningsstyrelser i Norrbotten ett par dagar innan strejkutbrottet och uppmanade medlemmarna att inte gå i strejk måndagen den 23 mars som var proklamerat. I stället skulle styrelserna ge klartecken när de bedömde att strejken var total. Härigenom spelade de fienderna i händerna och skapade en viss förvirring de första viktiga dagarna. Efter tre dagar gav styrelserna klartecken för strejk, men då var strejken redan total sedan ett dygn. De andra avdelningsstyrelserna var antingen passiva eller bekämpade strejken öppet. En av dessa byttes ut under strejken, de andra överspelades genom att strejkkommittéer bildades inom dessa storavdelningsområden.

Stormötena blev väckarklockor

Stormötesformen spelade en mycket viktig roll under mobiliseringsskedet. Där kunde vi slagkraftigt formulera vår taktik och strategi. 1 500 skogsarbetare som stod som en man bakom en plattform skapade en oerhörd slagkraft. Vi visade för oss själva och alla andra att vi kunde lösa våra taktiska frågor med hjälp av disciplin och koncentration. Vi undvek att anordna stormöten som inte skulle leda framåt ordentligt. Det var viktigt att mötena växte från gång till gång.

Genom att stormötena blev så mäktiga blev de en stor väckarklocka som satte fart på diskussionerna i kojorna och på fackmötena runt om i Norrland.

Den 8 februari anordnade avdelning 22 i Arvidsjaur ett nytt stormöte som blev en ännu kraftigare manifestation än mötet i Arjeplog. Det samlade 400 man på demonstration och möte. Mötet skulle utveckla taktiken och ge massrörelsen en kraftig skjuts framåt. Det var också nödvändigt att bemöta insinuationerna från förbundsstyrelsen och delar av pressen, om att rörelsen var antifacklig.

Mötet beslöt att anordna en ännu mäktigare manifestation för att samla Norrbottens skogsarbetare.

Ett fåtal på mötet hävdade att vi redan nu borde gå i punktstrejk. Detta avvisades av mötet. Organisationen, samordningen och kampviljan måste först växa färdigt. Den stora gruvstrejken visade att det är äventyrligt att spontant sätta igång en strejk utan att kunna överblicka sina styrkor.

Ombudsmännen från SAC (Syndikalisterna) drev nu liksom på Arjeplogsmötet linjen att försöka stoppa strejkrörelsen genom att påstå att strejken var alldeles för sent påtänkt. Skulle det trots allt bli strejk skulle dock deras medlemmar gå med. De blev utbuade av mötet.

Avtalsrådsledamoten tillika avdelningsordföranden i avd 8 Tage Johansson, framstående buskagitator, drev linjen att 4 000 kr/mån var helt orimligt att kräva. Men mötet stod fast vid alla krav.

Angående det påstått antifackliga i vår rörelse förklarade Paul Lestander:

»Allt som sagts, skrivits och gjorts har skett inom facket och för facket. Vi hävdar vår självklara rätt att skapa och utveckla opinion.»

En klar facklig linje

Redan tidigt slog vi fast den grundläggande principen, att vi skulle sträva efter att få med hela vår fackliga organisation inklusive dess förhandlingsapparat och övriga enheter på högre nivåer inom förbundet. Om fackliga auktoriteter tvingades göra hyfsade ställningstaganden skulle vi få med många auktoritetsbundna medlemmar. De flesta förstod och stödde taktiken. Det kändes självklart att kräva att förbundsgubbarna skulle utföra sina åligganden. Detta gjorde det oerhört svårt för förbundsledningen att angripa rörelsen. Denna grundläggande tes och korrekta fackliga linje präglade rörelsens framväxt, liksom hela strejken. Detta resulterade i att det för första gången på flera decennier bevisades vara möjligt för medlemmarna i ett helt förbund att driva sina egna krav i en avtalsrörelse. Linjen byggde också på erfarenheterna från den stora gruvstrejken. Vi menar att man då helt onödigt tog upp strid om vilken förhandlingsordning som skulle gälla. Därigenom tvingades strejkledningen att ödsla mycket kraft på att försöka bryta igenom denna för arbetsköparna och förbundsledningen stora prestigefråga. Härigenom försvårades också kontakterna med andra fackliga organisationer. Detta grundläggande misstag var en av orsakerna till de marginella framgångarna i gruvstrejken.

På Arvidsjaurmötet utökades den arbetsgrupp som valdes i Arjeplog så att den kom att omfatta 7 man. Denna grupp fungerade som samordnare och ledning under mobiliserings-skedet.

Älvsbymötet – en mäktig manifestation

Den 22 februari organiserade avd 8 i Pitedalen möte och demonstration. Mer än 1 500 skogsarbetare deltog. Denna manifestation förde ut våra krav till de arbetande massorna i hela landet. Det blev en tändande gnista för att utveckla diskussionerna och formuleringen bakom kraven i hela avtalsområdet.

En stridsfråga på mötet var hur vi skulle påskynda mobiliseringen och om vi gemensamt i hela avtalsområdet skulle anordna en ännu större manifestation gentemot arbetsköparna.

Arbetsgruppen som valts vid Arvidsjaurmötet föreslog en tredagars punktstrejk med början måndagen den 24 februari, dels för att markera vår styrka, tvinga skogsarbetarna i hela trädprisområdet att organisera sig snabbare och för att frigöra våra egna krafter.

Många arbetare var i detta läge helt inställda på strejk. Men många menade att det var osäkert om det skulle bli en enig uppslutning bakom en punktstrejk. Punktstrejk hade inte diskuterats och många menade att de inte hade mandat att besluta i en så viktig fråga. En knapp majoritet var emot punktstrejk i detta läge. Vi som stött linjen om punktstrejk slöt i detta läge helhjärtat upp bakom förslaget om ytterligare frist. Fristen skulle löpa ut den 8 mars. Till den tidigare kravlistan tillfogade vi att avtalsförslaget måste ut på omröstning bland medlemmarna. Mötet beslöt också att månadslönekravet skulle vara huvudkravet. Det ekonomiska innehållet skulle förhandlas fram utan fredsplikt.

Mötet riktade en uppmaning till Sveriges arbetare som gav vår syn på stödarbetet och en kort bakgrund till strejken. (Se sid 31)

6 mars-avtalet – ett splittringsförsök

Två dagar före fristens utgång, dvs den 6 mars lade förbundet och arbetsköparna fram ett avtalsförslag som innebar ren månadslön i Norrbotten och vissa smärre justeringar av merit- och arbetsvärderingen. Västerbotten skulle få en »modifierad» månadslön med en fast del på 65 procent (75 procent för maskinförarna). Denna »månadslön» skulle också gälla i 9 förvaltningar utanför Norr- och Västerbotten. De skulle själva genom omröstning få avgöra hur de ville ha det. Resten av landets skogsarbetare skulle ha kvar ackordet. Om det ekonomiska innehållet sades det att LO/SAF-uppgörelsen skulle överföras till vårt avtal.

Detta var visserligen en framgång för oss i Norrbotten. Men det motsvarade inte de krav som skogsarbetarna i hela avtalsområdet ställt. Det var ett försök att slå sönder strejkfronten. Det genomskådades lätt av de flesta.

Dagen efter att budet blev känt träffades representanter för Norrbottens storavdelningar samt en storavdelning från Västerbotten. Vare sig norrbottningarna ville strejka eller ej, så hängde det på övriga delar av trädprisområdet om det skulle bli strejk.

För att understryka saken förklarade mötet i Boden:

»Därest Västerbotten och de södra delarna av trädprisområdet beslutar att gå i total strejk för månadslön, kommer vi att solidariskt ställa oss bakom.»

Detta beslut stöddes även av de få inom avdelningsstyrelserna som på olika sätt bekämpat rörelsens utbredning. De trodde att arbetarna var så splittrade och att det aldrig skulle bli någon strejk att »solidariskt ställa sig bakom».

De stödde förslaget också därför att det som motförslag från »Arvidsjaurgruppen» fanns ett förslag om punktstrejker inom hela avtalsområdet.

Arbetsköparnas och deras bundsförvanters förhoppningar grusades genom ett riktigt taktiskt utspel. Den stadgemässiga vägen att kräva att förbundet handlade enligt våra krav var att avtalsrådet inkallades, vilket också Bodenmötet krävde. Avtalsrådet skulle också träffas – under brinnande strejk.

På ett flertal stormöten i Västerbotten och Jämtland visade det sig att enigheten var kompakt. Delar av avdelningsstyrelserna bekämpade rörelsen med olika demagogiska finter och knep, men de isolerades totalt. De kunde bara åse hur representanter för sektionerna samlades och diskuterade problem inför den annalkande strejken, och valde folk till det som skulle komma att bli den centrala strejkkommittén.

Den 15 mars möttes representanter för avdelningarna i Västerbotten och Jämtland samt avd 22. Läget var moget. Vi beslöt att gå i strejk fredagen den 21 mars kl 16.00. Torsdagen den 27 mars var strejken så gott som total i hela trädprisområdet. Förbundsledningen som med hela sin auktoritet försökt att stoppa strejken kunde ingenting göra.

Det kompakta stödet för vår sak som fanns bland folket inom strejkområdet gjorde det riskabelt för pressen att öppet gå emot rörelsen. De flesta refererade korrekt vad som hände, dock utan att gå in på det som lett fram till strejken, förbundsledningens mångåriga svek. Däremot försökte vissa tidningar i strejkens inledningsskede skapa förvirring bland skogsarbetarna. Strax före strejkens slut försökte man att få skogsarbetarna att tro att strejkfronten rämnat genom att berätta om sju man i Pitedalen som gått tillbaka till arbetet. På flera ställen försökte också de lokala ombudsmännen att skapa förvirring.

Flera bra avdelningsstyrelseledamöter hoppade av från styrelserna efter Bodenmötet. Det är troligt att de gjort större nytta för skogsarbetarna om de stannat kvar och t ex försökt förhindra de ovannämnda manövrerna från fyra avdelningsstyrelser i strejkens inledningsskede.

Olika fackligt-politiska strömningar

Förbundsstyrelsen hade genom sin undfallenhet till slut kommit i ett dåligt läge, särskilt norr-över där klasskampstraditionerna sedan gammalt är starka. Denna mäktiga rörelse hade de aldrig sett maken till. De hade stora svårigheter att handskas med den. Både förbundsledningen och LO var tvingade att visa stor försiktighet så att gnistan inte skulle sprida sig i de fackliga leden under avtalsrörelsen.

De försökte misstänkliggöra de ledande i rörelsen och påstod att rörelsen riktade sig mot förbundet, att vi stod för en äventyrspolitik som skulle leda till kaos. Vår politik var riktad mot andra förbunds strävanden. Dessutom var vi kommunister.

De påstod att stormötena inte var stadgeenliga och dessutom odemokratiska. Våra krav var orimliga. En strejk skulle vara helt verkningslös eftersom arbetsköparna inte behövde något virke i år.

För en offensiv facklig linje!

Vårt utspel syftade till att strypa råvarutillförseln för arbetsköparna och därigenom säkra de materiella betingelserna för seger, att isolera arbetsköparna och bemöta LO:s och förbundets försök att slå sönder enigheten.

Vår linje var:

För en offensiv facklig linje!

Till kamp för månadslön!

Ett höjt relativt löneläge!

Den 26 mars samlades den centrala strejkkommittén första gången. Där fanns två man från varje avdelningsområde som deltog i strejken. Mötet uppmanade alla skogsarbetare:

»Anslut er till kravet att skogsarbetarnas målsättning i de stundande förhandlingarna om löneläget skall basera sig på kravet om 4 000 kr i månadslön och 25 kr i dagtraktamente. Instruera era avtalsrådsledamöter att kämpa för denna linje.

Denna vädjan om solidaritet och enhet i kampen för våra rättvisa krav får icke missförstås. Självfallet respekterar vi er rätt att behålla det lönesystem som har de flesta förespråkarna i övriga avtalsområden. Vi anser att man mycket väl kan beräkna de påslag som denna linje skulle innebära i kronor och ören per timme och applicera dem som tillägg till löneavtal inom övriga prisområden.»

Vi arbetade hela tiden på att skapa enighet med skogsarbetarna söderut och jobbade hårt med att försöka få med dem i strejkrörelsen. Strejken spred sig också till Härjedalen, Hälsingland, Dalarna och till en del områden i Uppland och Sörmland. Här lyckades dock förbunds-funktionärerna slå sönder enigheten bl a genom att anordna parallellmöten på samma tid för att skapa maximal förvirring.

Enhet utifrån gemensamma klassintressen

Alla strejkande insåg att nyckeln till segern låg i om vi kunde enas på grundval av våra gemensamma klassintressen och hålla partipolitiska skiljelinjer utanför. Detta sätt att behandla våra intressefrågor har en djup tradition inom flera områden i Norrland. Denna linje för-fäktade vi stenhårt under hela strejken mot insinuationer om folks partipolitiska hemvist. Redan på ett tidigt stadium upprättade vi en solid enighet med SAC genom att de ingick i strejkkommittén och även kampfondsstyrelsen. Linjen att ställa partipolitiska motsättningar åt sidan var avgörande för våra framgångar.

Under kampens gång justerades plattformen något. På den centrala strejkkommitténs första möte fastslogs att villkoret för återgång var bindande löfte om månadslön. Men kravet om det ekonomiska innehållet förblev helt riktigt fast förbundet med månadslönekravet. Åtskiljandet av kraven för återgång och förhandlingskraven grundade sig på en viss motsättning som funnits ända sedan rörelsens upprinnelse.

Den andra viktiga justeringen var att vi några veckor senare tog bort kravet på slopande av meritvärderingen. Diskussionerna bland jobbarna för detta krav var dåligt utvecklade. Jag tror att vi hade fått svårt att orka med att genomföra detta krav.

En tredje justering som gjordes var att vi slopade kravet på 25 kr i dagtraktamente, till förmån för kravet om dagtraktamente enligt statens traktamentsreglemente (15,50 kr) vilket var bättre ur skattesynpunkt.

Strejkkommittén uttalade sig också om de repressalierhot som en del bolag fört fram. Man förklarade bl a:

»Tanken på att straffa strejkande arbetare är en följd av nu gällande klasslagstiftning och godkänns icke av någon klassmedveten svensk arbetare. Vi tolererar inte att någon strejkande arbetare trakasseras, straffas eller avskedas. . . Vår strejk går icke att bryta. Varje angrepp mot någon av här ovan nämnda kommer att få det kollektiva svar det förtjänar.»

Skogsarbetarnas beslutsamhet skrämde med största säkerhet bolagen från försök till trakasserier eller hämndaktioner.

För att få materiella medel att klara arbetsköparnas utsvältningstaktik skapade vi kampfonden. Kampfonden blev öppen för alla, organiserade och oorganiserade, även SAC-medlemmar. Denna fond hade stor betydelse för att stärka de svaga länkarna i kampen – de som hade stora ekonomiska svårigheter.

Avtalsrådsmötet den 4 april

Den 4 april hölls avtalsrådsmötet i Gävle. Det speglade inte läget bland medlemmarna och slutade med ett goddag yxskaft. Strejkområdets avtalsrådsledamöter lyckades inte ena sig

bakom en gemensam taktik. De stod inte under ordentlig press. Förbundsledningen var inte sen att utnyttja detta. Man ställde förslagen mot varandra så att maximal splittring skulle åstadkommas. Det segrande förslaget innebar att förbundsstyrelsen skulle verka för att nya förhandlingar skulle komma tillstånd. Inget sades om kraven i dessa förhandlingar. De närmaste veckorna gav klart besked att förbundsledningen inte skulle lägga två strån i kors för att tvinga fram förhandlingar om våra krav.

Avtalsrådet beslöt dock enhälligt att bekämpa alla repressalier. Vårt svar blev följande krav till förbundet:

»Förbundsstyrelsen måste helt avvisa tanken på att SAF:s ledning skall utöva personlig eller kollektiv kritik mot de strejkande eller deras strejkkommitté i de avdelningar där medlemmarna gått med i strejken men inte avdelningsstyrelserna måste förbundsstyrelsen verka för att dessa styrelser ej uttalar sig emot de strejkande och avhåller sig från patrullverksamhet i avdelningarna.

Förbundet måste verka för att få Domänverket och ASSI att gå ur arbetsgivarfronten och göra upp med sina arbetare, i syfte att spräcka arbetsgivarfronten.

Förbundet måste öppna strejkkassorna. Det är våra pengar.

Förbundet får inte på något sätt motarbeta strejkens utbredning. Den lönestatistik som presenteras av förbundsstyrelsen som replik på våra krav till avtalsrådet är vilseledande. Utifrån en genomsnittlig lönenivå på 3 109 kr utgör kravet på höjning till 4 000 kr en höjning på 28,66 %. Vårt krav på traktamente enligt statens traktamentsreglemente är inte ett lönekrav utan ett krav på kostnadsersättning. Det får inte redovisas som ett lönekrav. Förbundsstyrelsen måste redovisa det faktiska förhållandet.

Vi kräver att förbundsstyrelsen ger offentlighet åt att kravet för strejken är berättigat. I och med det kan vi skogsarbetare räkna med större stöd från andra arbetare och fackförbund.

Förbundet måste besinna sitt ansvar och genom sitt fortsatta agerande inte försvåra medlemmarnas situation utan i fortsättningen med all kraft verka för att våra krav genomförs.»

En trojka utses för att försöka få till stånd enighet om detta med förbundsstyrelsen, dock utan att lyckas.

När antalet strejkande når sin kulmen 13-15 000 var strejken total i Norr- och Västerbotten, nästan total i Jämtland, Ångermanland och Härjedalen. En majoritet strejkade i Gästrikland och Hälsingland. Även Dalarna, Uppland och Sörmland berörs.

Enigheten och uthålligheten når till slut sin verkan. Den 5 maj är arbetsköparna villiga att återuppta förhandlingarna. De har tvingats till förhandlingar mitt under brinnande strejk.

När förhandlingarna började trappades kampen upp från skogsarbetarnas sida. I ett uttalande förklarade strejkkommittén arbete med flottnings och planteringsarbete som liktydigt med strejkbryteri och uppmanade de strejkande att rapportera om de fick kännedom om sådant arbete.

För att stoppa den import av rundvirke främst från öststater som förekom, att, om detta ej skulle hjälpa, få stopp på all hantering av skogsprodukter, vädjade strejkkommittén till hamnarbetarna som också ställde sig positiva.

Som en följd av den styrka som mobiliserades, måste man se strandningen i förhandlingarna som nu fördes utan fredsplikt. Efter strandningen förklarade strejkkommittén bl a:

»Stå fast vid kravet på månadslön! Driv lönekraven med största skärpa! Vi är beredda att driva vår strejk som stöd för dessa krav tills vi erhållit godtagbara resultat. När nu förbundet strandat i förhandlingarna är det en skärpning som vi gläder oss åt. Förbundet kan inte i detta läge driva en eftergiftspolitik. Stödet från våra sydsvenska kamrater för våra krav talar också för detta. För en offensiv facklig linje! Till kamp för månadslön och ett höjt relativt löneläge!»

Tolv dagar efter strandningen kom det avtalsförslag som stormöten över hela strejkområdet godkände.

Det var en lysande seger för vår svåra kamp och för vår fackliga strategi och taktik.

Egentligen var det två avtal, ett för Norrbotten och ett för övriga Sverige. För Norrbotten infördes fast månadslön med arbets- och meritvärdering. För resten av landet merit- och arbetsvärderade månadslöner med tillägg, vilket innebär en ackordsdel på 15 procent.

Genom detta avtal kommer största delen av jobbarna att ligga på en lön på ca 4 000 kr/mån. (Se sid 32)

I genomsnitt kommer vi att ligga 2 kr över LO/SAF-uppgörelsen för första avtalsåret. För det andra avtalsåret ska vi knyta an till LO/SAF-uppgörelsen.

Vi skogsarbetare värderar detta avtal r en stor ger. Trots brister är det ett levande bevis för att vår fackliga linje varit riktig. För första gången i vårt förbunds historia har medlemmarna haft den reella makten i en avtalsrörelse. Detta avtal gör att alla skogsarbetare jobbar på samma premisser, vilket är en garanti för enigt uppträdande i fortsättningen.

Det som är dåligt i avtalet är dels meritvärderingen, dels den 15-procentiga ackordsdelen som blir ett kvarvarande stressmoment. Genom att den fasta delen är så hög som 85 procent kommer dock stressen och hetsen inte alls att vara av samma intensitet som tidigare.

Enligt avtalet kan också den rörliga delen efter lokala förhandlingar bli en fast del på 3,86 kr/tim. Dessa förhandlingar sker dock i så fall under fredsplikt vilket kraftigt beskär möjligheterna att få bort ackordsdelen innan 1977 års avtalsrörelse.

Några viktiga betingelser för strejksegern

Den offensiva linje vi utvecklade under strejken byggde helt och hållet på massornas aktivitet. På basplanet, i sektionerna, man och man emellan gick snacket om vad som var möjligt och inte möjligt. Där kläcktes idéerna. Det var ju jobbarna som organiserade och genomförde flottningsblockaden med stor beslutsamhet. Detsamma gäller blockaden mot skogsvårdsarbetena. Det var jobbarna själva som höll efter de fåtal strejkbrytare som stack upp. De såg till att de som låg risigt till, fick medel så att de klarade sig. Det var en gigantisk mobilisering av solidaritet i handling som utgjorde själva basen för allt.

En fast och initiativrik ledning växte fram redan på ett tidigt stadium. Det gällde att arbeta fram idéer från basen, som grundade sig på fakta; sedan se till att besluten verkligen genomfördes. I den centrala strejkkommittén rådde i alla viktiga frågor en total enighet. Vi var väldigt noga med att utarbeta gemensamma resolutioner och kommunicéer, så varken vi själva eller någon annan kunde sväva i tvivelsmål om vad vi menade. Strejkkommitténs arbete genomsyrades av samma disciplin och organisation som stod att finna överallt inom strejkfronten.

En sak som måste ha oroat både arbetsköpare och förbunds- och LO-funktionärerna var det stöd som växte sig allt starkare bland massorna. Ty detta innebar ju också att vår fackliga strategi och taktik diskuterades och fick en allt större spridning bland det arbetande folket.

Stödarbetet kom igång relativt sent och det berodde mycket på att solidaritetsarbetet för städerskornas och Vietnams kamp fortfarande pågick.

Vi klargjorde redan på Älvsby-mötet att villkoret för vår seger var att vi tillsammans lyckades mobilisera arbetarsolidariteten. Vi ansåg att en bred enighet över alla partigränser måste upprättas i denna fråga, samt att vi måste sträva efter att använda våra fackliga organisationer som verktyg i stödarbetet.

Stödkommittéerna skulle vara samordnande organ för olika arbetsplatser och bostadsområden på varje ort.

Denna linje sökte vi hålla fast vid och tillämpa under strejken. Många jobbade också på egen hand för att mobilisera stöd för vår sak. Sammanlagt bildades ett hundratal stödkommittéer runt om i landet. Ca 120 möten, de flesta välbesökta, med talare från strejkkommittén anordnades, samt ett flertal demonstrationer. 300 stödduttalanden, i huvudsak från fackliga organisationer, nådde fram.

Insamlingar pågick på de flesta stora och medelstora industrier runt om i landet. Slutfacit blev drygt 2,7 miljoner kronor. Stödkommittéerna hade en relativt sett bra förankring på arbetsplatserna redan från början. När strejken blåstes av så hade stödet på arbetsplatserna börjat skjuta fart på allvar och en del fackliga organisationer hade börjat agera, bl.a våra kamrater i hamnarna. Strejkkommitténs linje i stödarbetet var i allt väsentligt riktig och möjliggjorde ett solidaritetsarbete med en bra förankring bland arbetare och tjänstemän. Vilka krafter motarbetade solidaritetsrörelsen? För trots allt så hann aldrig det massiva stöd vi visste fanns, komma till uttryck!

I egenskap av ansvarig för stödarbetet i Centrala strejkkommittén kom jag i kontakt med två förhållanden som jag anser kom att bli dom allvarligaste hindren.

Det första var att vi motarbetades hårt av LO. I ett cirkulär förbjöds alla avdelningar att stödja skogsarbetarstrejken. Detta blev det största hindret för stödarbetets utvecklande i de fackliga organisationerna.

Det andra var VPK:s partiegoism. De vägrade i praktiken att samarbeta med några andra i stödarbetet. Detta förlamade stödarbetet på många håll. De lade inte två strån i kors för att genomföra strejkkommitténs viktiga maning om enhetsmanifestationer för våra krav 1 Maj. De skylldes på att FCO inte ställde upp. Inför trycket från andra grupper och människor som ville utveckla stödarbetet över alla partigränser så tvingades VPK vika sig. Men då hade redan dyrbar tid gått förlorad.

Inom Skogsarbetarförbundet har det skett en stor förskjutning av medvetandet till förmån för en riktig facklig linje. Det gäller både den ekonomiska kampen och kampen mot antifackliga tendenser inom förbundet. Många dåliga element har en gång för alla avslöjat sig och därmed skrivit under sina fackliga dödsattester. Förbundsledningen är trängd. För att söndra och härska kommer man nu att med alla medel försöka föra in partipolitiken i facket.

Arbetsköparna har aviserat ökade rationaliseringar i hopp om att förbilliga produktionen och höja vinsten. För oss skogsarbetare gäller det att samla kraft inför 1977 års avtalsrörelse för att då eliminera meritvärderingen, se över arbetsvärderingen och få bort ackordsdelen. Lönen måste upp till näraliggande yrkesgruppers lönenivå. Inom våra fackliga organisationer måste de bytas ut som visat oss alla vad de går för när det verkligen gäller liv eller död. Vi måste också få bort de odemokratiska stadgar som lagt all reell makt i händerna på ett fåtal.

Med en genomtänkt strategi och taktik är det fullt möjligt att tvinga en förbundsledning att agera på basis av medlemmarnas krav.

Skogsstrejken visar att medlemmarna kan återta den reella makten i de fackliga organisationerna.

Jag tror att alla fackligt och politiskt aktiva kan få många värdefulla lärdomar av vår kamp som det sedan gäller att tillämpa i sin egen kamp på ett levande sätt.

Arvidsjaur i september 1975

Jan Frykholm

»Vänstern» och skogsarbetarstrejken

av Per-Åke Lindblom

En så omfattande och betydelsefull strejk, som den segerrika skogsarbetarstrejken, ställer den s k vänstern på prov. Alltifrån VPK till RMF säger sig ju vara arbetarklassens företrädare. Men hur har då den s k vänstern agerat under skogsarbetarstrejken?

Här skall endast VPK, KFML(r) och MLK granskas, medan FK och RMF (numera KAF) utelämnats. Men det är intressant att granska de tre nämnda organisationerna och deras agerande. VPK kallar sig självt det kommunistiska partiet, har ca 16 000 medlemmar och ett röstetal på drygt fem procent av valmanskåren. I själva verket är VPK ett borgerligt arbetarparti, som i grund och botten bekämpar massrörelsen och särskilt dess slutmål, den socialistiska revolutionen. KFML(r) har hittills varit den mest uttalade »vänster»-opportunistiska organisationen i Sverige, som har haft »Leve de vilda strejkerna. Framåt mot den socialistiska revolutionen» som sin fackliga huvudlinje. MLK (Marxist-leninistiska Kampförbundet) säger sig vilja bidra till skapandet av Sveriges Kommunistiska Parti, men har inte velat enas med det befintliga partiet. MLK vacklar mellan marxist-leninism och opportunistisk, idag främst högeropportunistisk, även om dess programmatiska grundval är marxist-leninistisk och dess fackliga huvudlinje densamma som Sveriges Kommunistiska Parti, dvs »Gör facket till en kamporganisation. Enhet på klasskampens grund.»

Som utgångspunkt för en värdering av dessa organisationers handlande måste framförallt tas deras inställning till skogsarbetarstrejken, dess krav och kamptaktik, linjen i stödarbetet och slutligen appellen om gemensamma manifestationer på 1 maj. Dessa frågor är en utmärkt hållpunkt för att blottlägga de opportunistiska organisationernas linje.

Hur handlade då VPK? VPK:s ledning stödde i ord skogsarbetarstrejken, dess krav och kamptaktik och de enskilda medlemmarna bland de strejkande skogsarbetarna, särskilt de i strejkkommittén, gjorde utmärkta insatser överlag. Dess opportunistiska uppenbarades framförallt i linjen i stödarbetet – partiledningens direktiv bestod i att VPK:s grundorganisationer skulle ta initiativ till lokala stödkommittéer. Men dessa stödkommittéer skulle endast vara öppna för samarbete med FCO (i vissa fall också KFML(r) och trotskister) och lika stängda för samarbete med partilösa och SKP:are. Eftersom FCO överhuvudtaget inte ville utveckla något stödarbete till förmån för skogsarbetarna, så betydde detta i praktiken endast att VPK upprättade sina egna stödkommittéer, som således var partipolitiska. Detta betydde också att VPK splittrade stödarbetet på en rad orter, där man vägrade att korrigera sin linje. Denna linje var ett slag mot skogsarbetarnas intressen, ett sabotage mot linjen att utveckla största möjliga bredd och slagkraft i stödarbetet.

På vissa orter, särskilt i Stockholm, ledde VPK-ledningens linje och praktiska handlande till att stödarbetet inte fick en tillräcklig bredd och slagkraft. I Stockholm bildade VPK en central stödkommitté, huvudsakligen bestående av ledande VPK-medlemmar – senare tilläts några fackliga förkämpar att ansluta sig till denna centrala stödkommitté. Men dessförinnan hade den centrala stödkommittén på egen hand anordnat ett solidaritetsmöte med Paul Lestander på Åsö gymnasium, utan att samarbeta med de lokala och arbetsplatskommittéer, som hade vuxit upp som svampar ur jorden runt om i Stockholm. Propagandan inför detta solidaritetsmöte var urusel – det hade endast annonserats i Ny Dag. Resultatet blev också nedslående, endast 350 deltagare slöt upp på mötet och detta i Stockholm, – en miljonstad! Därefter var det dags för nästa solidaritetsmöte i Vitabergsparken, i samma stad, som var lika dåligt förberett och ännu färre deltog på detta möte.

När två skogsarbetare från strejkkommittén, Göran Burén och Helge Stridsman, hade besökt Stockholms universitet, hamnarbetarnas fackförening och DN-Expressens personalklubb, så kritiserades de för detta av de ledande VPK:arna i den centrala stödkommittén. »De hade gjort

partipolitik», hette det. Därför ansåg de ledande VPK:arna att det heller inte fanns någon anledning för den centrala stödkommittén att betala resan för de nedresta skogsarbetarna. Först när en enskild kamrat i den centrala stödkommittén erbjöd sig att betala deras resa ur egen ficka, föll VPK:arna till föga.

Detta blev också upptakten till kamp inom den centrala stödkommittén och de enskilda fackliga förkämparna ställde ultimatum till VPK att stödkommittén skulle breddas med representanter från samtliga befintliga stödkommittéer från såväl arbetsplatser som bostadsområden. Nu – i skogsarbetarstrejkens elfte timma föll VPK undan för detta ultimatum. Eljest hade den centrala stödkommittén helt enkelt ställts åt sidan av de övriga stödkommittéerna runt om i Stockholm.

Det var också självklart att VPK-ledningen aldrig stödde strejkkommitténs upprop inför 1 maj om gemensamma manifestationer till förmån för skogsarbetarnas sak, under parollen »En dagslön åt de strejkande skogsarbetarna!» De besvarade inte ens strejkkommittén – detta i motsats till SAP och SAC, som åtminstone besvarade strejkkommitténs upprop, även om de självklart inte stödde tanken på gemensamma manifestationer. Med motiveringen: »Det var inte praktiskt möjligt.. »

Inte heller gavs uppropet något utrymme i deras press, Ny Dag och Norrskensflamman. VPK-ledningen gick inte endast emot skogsarbetarnas intressen utan t o m sina egna partimedlemmar i strejkkommittén.

VPK-ledningens agerande under skogsarbetarstrejken visar att den faktiskt i grund och botten bekämpar massrörelsen och t o m är beredd att komma i konflikt med de egna partimedlemmarna. Så förhärdad är VPK-ledningen i sin strävan att försöka utnyttja massrörelsen för egen del, för att skaffa en gloria åt det egna partiet.

KFML(r) vore egentligen förtjänt av en längre genomgång. Skogsarbetarstrejken är ett enda stort slag mot KFML(r):s fackliga linje »Leve de vilda strejkerna! Framåt mot den socialistiska revolutionen!»

KFML(r):s fackliga linje förnekar både nödvändigheten och möjligheten av att försöka omvandla fackföreningarna till kamporganisationer. Parollen »Gör facket till en kamporganisation! Enhet på klasskampens grund!» är »inte bara omöjlig och rena illusionsmakeriet, den är framförallt ytterligt reaktionär». (Resolution i den fackliga frågan på KFML(r):s sista kongress.) KFML(r) förnekar också nödvändigheten att kombinera olika kampformer, illegala som legala och sätter endast en kampform på dagordningen, dvs den vilda strejkens.

Följaktligen är också KFML(r) den s k vänsterorganisation, som mest öppet angripit strejken. För det första angrep de strejkkommitténs taktik med förhandlingsordningen: »Den riktiga vägen måste i stället vara den som strejkkommittén slog in på, när den beslöt att skärpa formuleringen av kravet till 'ingen återgång förrän vi fått bindande garantier', dvs ett stärkande av arbetarnas självständighet gentemot facket. Det är den enda korrekta vägen att gå och i dess konsekvens ligger naturligtvis att arbetarna själva genom strejkkommittén även tar upp förhandlingar med arbetsköparna och sluter avtal på egen hand utanför facket.» (Proletären 15/75) Strejkkommitténs taktik att inte ta en onödig strid om förhandlingsordningen utan i stället konsekvent skjuta förbundsledningen framför sig, övergick alltså KFML(r):s förstånd. De förstod inte – eller ville inte förstå – strejkkommitténs skickliga taktik, som formulerades på följande sätt av Jan Frykholm: »Förbundspamparna då, hur har vi agerat mot dom? Jo, vi låter dom förhandla, medan vi har dem i ett skruvstäd. Kravet att avtalet ska ut på omröstning är vi alla eniga om, och vi fick förbundet att kalla in en extra avtalskonferens. ...»

KFML(r) attackerade också självfallet skogsarbetarnas strävan att förvandla de lokala fackföreningarna, ja, hela Skogsarbetarförbundet till en kamporganisation. I Proletären nr 5/75 lyckade man med de som »predikat att arbetarna genom fackligt arbete som syftar till att ta över de lokala organisationerna kan nå framgång». Men det var faktiskt exakt vad som skedde mitt under skogsarbetarstrejken: »Nu under vår kampanj växer det hela tiden fram gubbar, som förmår att gå i spetsen för den fackliga kampen. De fackföreningsmän på både låg och hög nivå, som bromsar eller bekämpar aktioner riskerar att förlora och så småningom bytas ut.» (Jan Frykholm) Faktum var ju att det stora flertalet av ledamöterna i strejkkommittén hade valts genom storavdelningarna och att vacklande krafter – eller klassamarbetsmän – i storavdelningarna och sektionerna i många fall byttes ut på de årsmöten, som ägde rum under strejken. Den pekpinne till strejkkommittén, som signaturen CR riktade i Proletären nr 15/75 kommer att gå till svensk arbetarrörelsens historia som den någonsin mest missriktade »1. Lita inte på facket. 2. Var beredda på långvarig strejk. 3. Lita till arbetarklassen.» Skogsarbetarstrejken var just ett föredömligt exempel på hur dess ledning, strejkkommittén, litade på arbetarklassen, litade på sina arbetskamrater, litade på de lokala, kampdugliga fackföreningarna – men inte på förbundsledningen – för att utkämpa en segerrik, långvarig strejk.

För det andra riktade KFML(r) öppna attacker mot strejkkommittén för dess linje i stödarbetet. KFML(r) stödde inte parollen »Stöd skogsarbetarna på deras egna villkor! ». I Proletären nr 18/75 sammanfattade signaturen CT på ett utomordentligt sätt KFML(r):s inställning: »Frågan är ju om Frykholms agerande tjänar skogsarbetarstrejken, om han även till andra orters kommittéer väljer sina gracer efter eget gottfinnande. Inte minst måste man ställa sig den frågan då det kommit fram att han i motiveringen till att man inte skulle sända talare hänvisat stödkommittéerna till att delta i en för alla organisationer gemensam 1:a maj-manifestation, under parollen 'En dagslön åt skogsarbetarna'. En sådan manifestation kan ju inte Göteborgs stödkommittéer på något sätt fatta beslut om, då de inte är någon partipolitisk organisation, utan just stödkommittéer för skogsarbetarna. Frykholm har vidare uppmanat stödkommittén att söka samarbete med undertecknarna av ett upprop till skogsarbetarnas förmån, undertecknat av 23 'fackligt aktiva', de flesta VPK:are.» Klarare kan det knappast sägas. Dessa sk stödkommittéer, som egentligen var KFML(r):s driftceller i ny skepnad, var trots detta inga »partipolitiska organisationer» och följaktligen kunde de heller inte stödja förslaget om gemensamma manifestationer 1 maj. Här ställde onekligen KFML(r) stödarbetet »åt sidan». Strejkkommitténs fasta hållning till KFML(r):s stödkommittéer föranledde musen att ryta: »Man får ju faktiskt misstanken att centerpartiet och folkpartiet spelar en större roll för strejkkommittén än det stödarbete som bedrivs exempelvis på Göteborgs arbetsplatser om man får döma av hur man fördelar sina gracer.»

Skogsarbetarstrejken är en enda vederläggning av KFML(r):s fackliga linje. Men förundrar det någon att KFML(r) betraktade skogsarbetarstrejken som en nederlagsstrejk?! I och för sig kan denna KFML(r):s bedömning liknas vid det ryska ordspråket »Hundarna ylar, men karavanen fortsätter».

MLK vacklade ifråga om kampplattformens innehåll. I Stormklockan nr 6/75 skrev man: »En viktig fråga är vad som menas med 4 000 kr i månaden. Erfarenheter från gruvstrejken har visat att det är av mycket stor vikt att krav som ställs är noga genomdiskuterade och konkreta. Därför måste kravet på 4 000 konkretiseras. . . Den fråga som måste sättas i centrum är skogsarbetarnas enighet kring kravet på månadslön... Erik Johanssons tilläggförslag innebär en månadslön på 4 000 kr och 25 kr i dagtraktamente, eller om månadslön inte går igenom, 6 kr/tim utöver LO/SAF-uppgörelsen. . . Kravet på 4 000 kr och 25 kr i dagtraktamente innebär efter skatt per månad för familjeförsörjare 500 kr i traktamente plus 2 500 kr. Det gör totalt 3 000 kr i reda pengar per månad, vilket motsvarar en månadslön på 6 000 kr före skatt per månad.»

I stället för att »konkretisera» en alternativ lönenivå valde MLK att inledningsvis attackera 4 000-kronorskravet genom att använda samma beräkningsgrunder som förbundsledningen. Dvs de räknar in kravet på 25 kr i dagtraktamente – som är en kostnadsersättning. Det var en styrka för skogsarbetarstrejken att kampplattformen inte enbart bestod av månadslönekravet, utan att kravet på en lönenivå av 4 000 kr och 25 kr i dagtraktamente formulerats och riktats till förbundsledningen. Just det förhållandet att de bud som arbetsköparna lämnat i vissa förhandlingar – liksom att storleken på provmånadslönen i Lycksele och Korpilombolo hade varit så låg (2,300 - 3 200 kr) – hade utgjort ett hinder för ena skogsarbetarna i kampen för fast månadslön. Detta hinder raserade kravet på 4 000 kr i månaden och 25 kr i dagtraktamente. I sin iver att bekämpa att det överhuvudtaget ställdes krav på en lönenivå – och inte bara månadslön – kom MLK alltså att inta samma ståndpunkt som Skogs förbundsledning.

MLK gjorde senare självkritik i Stormklockan nr 13/75, men man måste faktiskt fråga sig vad den egentligen var värd. I Kommunistisk Tidskrift nr 3/75, MLK:s teoretiska tidskrift, behandlas skogsarbetarstrejken utförligt i artikeln »En bakgrund till skogsarbetarstrejken». En stor del av denna artikel ägnas åt att bevisa vilken förvirring kravet på 4 000 kr i månaden sådde bland skogsarbetarstrejken och den övriga arbetarklassen. Man försökte påskina att det fanns en linje, som »var att skjuta lönenivån i centrum». »Det var inte månadslön som var det viktiga utan det var de 4 000 kronorna. Det vill säga att det var främst lörens storlek som var kampfrågan, inte en tryggad inkomst för alla skogsarbetare. . . Den gör skogsbolagens vinster till utgångspunkt för kampen och inte arbetarnas otrygga inkomst- och arbetsförhållanden och egna erfarenheter.»

Detta är naturligtvis en medveten förvrängning av strejkkommitténs majoritetsståndpunkt, som syftar till att dölja MLK:s egna inledande angrepp och vacklan. Strejkkommitténs majoritetsuppfattning var att kravet på fast månadslön, som riktades till arbetsköparna, och kravet på 4 000 kr som lönenivå som riktades till förbundsledningen, bildade en enhet, en oåtskiljbar enhet. Det är omöjligt att kräva fast månadslön utan att lönenivån preciseras, ty fast lön utan någon som helst lönenivå ger som bekant inga pengar alls. Skogsbolagens vinster skulle tydligen heller inte användas som argument av skogsarbetarna, när de krävde 4 000 kr i månaden. Nej, det räckte med »arbetarnas otrygga inkomst- och arbetsförhållanden» som utgångspunkt, varvid lönen – enligt MLK – i så fall inte skulle höjas på profitens bekostnad. Vem tjänar på att skogsbolagens vinster lämnas därhän? Endast skogsbolagen själva!

I det här sammanhanget så måste det konstateras att det är tur för den svenska arbetarklassen att MLK inte är en större organisation med större inflytande. Nu åstadkom de endast förvirring inom de egna leden. Slutligen är vissa underlåtenhetssynder från MLK:s sida mycket intressanta. Där tål vissa frågor att ställas: Varför publicerade inte Stormklockan rapporter från stödkommittéernas arbete? För att inte alltid de lokala fackföreningarna, särskilt nedanför Norrland, inte stödde eller ingick i dem? Varför publicerade inte Stormklockan strejkkommitténs upprop om gemensamma manifestationer 1 maj? För att SAP-FCO-ledningen inte kunde tänkas stödja uppropet och att det således var ett »ogenomförbart» upprop?

Det visar sig att samtliga dessa »vänster»organisationer gav skogsarbetarna ett inkonsekvent stöd, vacklade och t o m öppet bekämpade skogsarbetarnas krav och intressen. Detta måste naturligtvis påtalas och brännmärkas, eftersom samtliga dessa organisationer påstår sig vara »kommunistiska» eller »marxist-leninistiska». Arbetarklassen är inte betjänt av den maskeraden, speciellt inte i dagens läge.

30-11-1975

Per-Åke Lindblom

VÄCKT UR DRÖMMEN

Jag hörde också det samlade ropet
 »Kamrater, nu lägger vi verktygen ned
 som han som slogs mot ackordet,
 som känt dess förnedring och rättslöshet».

Jag inbillade mig för en stund
 att enade alla vi stå
 och tvekade ej en enda sekund
 att med i kampen gå.

Jag inbillade mig som alla dom andra
 att dem vi valt att föra vårt tal
 skulle enligt våra krav förhandla,
 som de lovat vid alla val.

Med ens var jag väckt ur drömmen,
 och kampen för rättvis lön.
 Med ens vände sig strömmen
 mot arbetares rättvisa bön.

Dem vi valt att föra vårt tal
 gick emot oss med lögner och svek.
 Att komma med rättvisa krav
 var med ens barockt och fel.

Den kamp som skulle oss föra
 till seger, mot alla ackord.
 Den kampen får vi ensam göra
 mot arbetsgivare och avtalsråd.

Vem kunde tro, vår kamporganisation
 går mot medlemmars rättvisa krav
 och medvetet splittrar den opinion
 som kräver handling, i stället för tal.

Men den kamp vi börjat skall föras till slut,
 till seger och människovärde
 och slutar ej förrän de rensats ut,
 dem som svek, då vi handling krävde.

Sixten Lampa, skogsarbetare, Boden.

Bilaga I: Upprop från Älvsbymötet den 22 februari

Vi skogsarbetare står nu inför den största konflikt vi någonsin haft med våra arbetsgivare. Vi ämnar kämpa till det yttersta för våra krav, främst då månadslön utan meritvärdering. Vi har otaliga gånger framfört detta krav och vi har använt alla metoder som står oss till buds inom ramen för fackligt arbete, utom strejk, för att bli hörsammade.

Tyvärr har resultatet av våra ansträngningar blivit endast mycket små framsteg. Då vi nu har anledning att frukta, att även årets avtalsrörelse skall bli ännu en ny besvikelse för oss, återstår således endast att tillgripa strejk i skogarna för att bryta arbetsgivarnas motstånd. När vi gör det så är det inte för strejkens egen skull. Inte heller i desperation eller i ett behov att ytterligare demonstrera vårt missnöje.

Då vi nu blåser till strid är det för att vinna en seger och vi vet vad vi ger oss in i.

Våra motståndare är starka. De kan jämte sina bundsförvanter ställa hela det svenska kapitalistiska systemet emot oss. De behärskar stora delar av naturtillgångarna, nästan allt av fabriker, varv, verkstäder, många storbanker och multinationellt kapital. Dessutom har de direkt eller indirekt inflytande över vissa delar av massmedia. Men vi rädes inte denna starka motståndare. Vi har nämligen en kraft att sätta emot som ingenting kan krossa, om vi bara lyckas mobilisera den i största möjliga utsträckning: ARBETARSOLIDARITETEN. Och vi tror oss ha förmåga därtill. Vår kamp berör ju till slut mer eller mindre, alla lönearbetare i vårt land. Vi vädjar därför till Sveriges alla arbetare inför vår strejk: HÅLL MÖTEN INOM EDRA FÖRENINGAR, FACKLIGA OCH POLITISKA. STÖD SKOGSARBETARNAS KRAV OM MÅNADSLÖN!

Bilaga II: Avtalet

Norrbottnen:

	Meritklass				
Grundlön kr/mån	1	2	3	4	5
	3.167	3.242	3.317	3.392	3.467

Tillägg för arbeten i olika arbetsvärderingsgrupper:

Arbetsvärderingsgrupp:	1	0 kr /Utnyttjad timme
	2	1.20 /Utnyttjad timme
	3	2.40 /Utnyttjad timme
	4	3.60 /Utnyttjad timme
	5	Enl. uppgörelse från fall till fall.

Övriga landet:

	Meritklass					
Arbetsvärderingsgrupp:	1	2	3	4	5	
	1	2.588	2.663	2.738	2.813	2.888
	2	2.788	2.863	2.938	3.013	3.088
	3	2.988	3.063	3.138	3.213	3.288
	4	3.188	3.263	3.338	3.413	3.488
	5	Enligt uppgörelse från fall till fall				

Till detta kommer en ackordsdel som skall utgöra i genomsnitt 3,68 kr/tim.

Bilaga III: Upprop ang. 1:a maj

TILL SAP, VPK, ENHET-SOLIDARITETSKOMMITTÉERNA OCH SKOGSARBETARNAS STÖDKOMMITTÉER:

Kamrater,

1:a maj är den dag då vi arbetare manifesterar våra krav och vår styrka.

Vi skogsarbetare utkämpar nu en hård strid för prestationslöneformernas avskaffande, för fast månadslön. Vår kamp är mycket viktig och berör alla arbetare.

Vi uppmanar därför alla första maj-arrangörer:

Anordna, förutom era egna skilda manifestationer, gemensamma manifestationer för skogsarbetarnas sak, i syfte att skapa samling över partigränserna i denna fråga.

Ställ som en central paroll för första maj 1975:

- EN DAGSLÖN ÅT SKOGSARBETARNA!

Med hälsning

Skogsarbetarnas strejkkommitté

Jan Frykholm, ordf